

Стасюк Т.М.

здобувачка 2 курсу магістратури рівня факультету бізнесу і права,
Херсонський державний університет

Науковий керівник: к.н. держ. упр., доцент Ключевський В.І.

МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСТУПУ ДО ПУБЛІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ В ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Шлях до забезпечення доступу до публічної інформації пролягає через розвиток постіндустріального, інформаційного етапу, через інтенсифікацію глобальних процесів і їх зростаючий вплив на розвиток соціальних структур суспільства. Період становлення і розвитку органів публічного управління супроводжується значним зростанням інформаційних потоків, пов'язаних з необхідністю отримання і обміну достовірною інформацією в реальному масштабі часу.

Основним нормативно-правовим актом, який регулює порядок здійснення та забезпечення права кожного на доступ до інформації, яка вважається публічною, є Закон України «Про доступ до публічної інформації» [1]. Забезпечення доступу громадян до публічної інформації є основним індикатором відкритості публічної влади.

Ухвалений у 2011 році Закон України «Про доступ до публічної інформації» має наблизити нашу державу до кращих демократичних практик організації діяльності органів публічної влади. Проте у забезпеченні доступу до публічної інформації, як і у будь-якому іншому процесі, є свої здобутки і недоліки. До позитивних сторін можна зарахувати те, що активізувалася діяльність української влади щодо забезпечення права кожного на доступ до публічної інформації, якою володіють суб'єкти владних повноважень. Ефективним стимулом до виконання вищезгаданого Закону стало визначення відповідальності за порушення законодавства про доступ до публічної інформації. Проте, говорячи про реалізацію права на доступ до інформації,

доцільно зазначити, що чинне законодавство не врегулювало всі питання в цій сфері. Важливо та доцільно наголосити на проблемах забезпечення доступу громадян до публічної інформації, з якими стикаються і запитувачі, і розпорядники інформації, та які досліджують вітчизняні та зарубіжні науковці.

Для України, враховуючи нинішній етап її розвитку та наслідки військової агресії Російської Федерації, всі ці завдання є особливо складними та відповідальними, оскільки від їх реалізації залежатиме місце нашої держави в системі європейських відносин нового інформаційного етапу розвитку.

З появою нових інформаційних технологій, основою яких є впровадження засобів обчислювальної техніки, зв'язку, систем телекомунікації, інформація стає постійним і необхідним атрибутом забезпечення діяльності держави, юридичних осіб, громадських організації та громадян. Від її якості та достовірності, оперативності одержання залежать численні рішення, що приймаються на різних рівнях – від глави держави до громадянина [3].

Інформаційний вплив на державу, суспільство, громадянина зараз є ефективнішим, ніж політичний, економічний і навіть в окремих аспектах можна поставити наряду з військовим.

Функціонування інформаційного суспільства можливе лише за умов існування демократичної, правової держави, де панує принцип верховенства права і максимально забезпечується реалізації прав людини. Право на доступ до інформації є одним з невід'ємних прав людини і громадянина.

Закон України «Про доступ до публічної інформації» визначає порядок здійснення та забезпечення права кожного на доступ до інформації, що знаходиться у володінні суб'єктів владних повноважень, інших розпорядників публічної інформації, визначених цим Законом, та інформації, що становить суспільний інтерес. Органи місцевого самоврядування у правовому забезпеченні доступу до публічної інформації також керуються Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні» [2].

Законодавством передбачається, що оприлюднення та надання публічної інформації може відбуватися щонайменше у трьох способами на офіційних

веб-сайтах в мережі Інтернет; на єдиному державному веб-порталі відкритих даних; на інформаційних стендах органу влади та будь-яким іншим способом.

В умовах відсутності централізованого державного фінансування матеріально-технічних потреб органів місцевої влади на виконання норм Закону України «Про доступ до публічної інформації» останні мають знаходити внутрішні резерви для фінансування утримання служб, які забезпечують доступ до публічної інформації в органах місцевого самоврядування.

Вважається, що органи місцевого самоврядування в питанні створення та забезпечення діяльності спеціально уповноважених підрозділів є більш автономними та можуть діяти в рамках власних повноважень та бюджетів і вирішувати наявні питання шляхом виділення коштів на матеріально-технічне забезпечення та утримання цих підрозділів. Такими є:

- спеціальний (та при наявності) цільовий фонд місцевого бюджету;
- фінансова дотація з обласного до районних бюджетів відповідної області. Та на практиці достатніх коштів на фінансування цієї діяльності, у зв'язку з їх відсутністю, ні з районного, ні з місцевого бюджетів достатньо не виділяється. Тож питання вирішується по суті та потребі у відповідності до чинного законодавства у межах наявних ресурсів, передбачених на поточну діяльність.

Керівництво виконавчих органів місцевої ради має провадити таку політику роботи, щоб усі звернення громадян та запити на публічну інформацію вирішувались на місцях з усуненнями причин для відмови. Наприклад, уточнення адреси запитувача (у разі необхідності). Якщо при отриманні запиту адреса запитувача для письмового листування не відома, то секретар, який його приймає, або виконавець на запит про інформацію повинен запропонувати запитувачеві надати таку адресу, а також отримати необхідну інформацію від запитувача, потрібну для оформлення запиту для надання вірної відповіді на запит і попередити останнього, що ненадання вказаної адреси є підставою для відмови у задоволенні запиту.

Важливою передумовою для підвищення якості діяльності і організації оперативного доступу до рішень прийнятих органами місцевого самоврядування є електронне урядування. Але дослідження показали, що у використанні веб-сайтів є деякі проблеми, які заважають громадянам отримувати повну, достовірну, правдиву інформацію. По-перше, це відсутність самих сайтів, які висвітлюють діяльність органів місцевого самоврядування на рівні міських, селищних, сільських рад. По-друге, це формальна відповідність структурі подання інформації; несвоєчасне оновлення інформації на сайті. По-третє, відсутність зворотного зв'язку та статистики розгляду звернень громадян. Недостатнім є відкритість сайтів, відсутність прямої (on-line) участі громадськості. Ще одна причина – відсутність електронних запитань голові ради, а також неможливість оплачувати хостинг сайтів та оплата праці спеціалістів з обслуговування сайтів через недостатнє фінансування [4].

Під час дослідження встановлено, що сьогодні в органах місцевого самоврядування стан його забезпечення є таким, що потребує подальшого удосконалення. На це впливає багато різноманітних факторів:

- повільній розвиток ІТ–технологій в органах місцевого самоврядування нижчого рівня;
- відсутність кваліфікованих ІТ спеціалістів;
- застосування застарілого обладнання і програмного забезпечення;
- використання неліцензійного програмного забезпечення;
- відсутність вільного доступу до інформаційних ресурсів органів місцевого самоврядування;
- відсутність в у системі органів місцевого самоврядування механізмів обов'язкового й активного інформування громадян про свою діяльність, не зважаючи на наявність запитів;
- часткове висвітлення інформації [5].

Під час дослідження розроблено рекомендації щодо організації прийому запитів на інформацію в органах місцевого самоврядування, які пропонується

ухвалити у вигляді Методичних рекомендацій до органів публічної влади, з метою покращення доступу до публічної інформації, зокрема:

1) подбати про те, щоб запитувачі могли потрапити в кабінет, де здійснюється такий прийом, без перешкод і якомога швидше.

2) створити умови для оформлення письмових запитів на публічну інформацію у приміщенні органу місцевого самоврядування;

3) забезпечити, щоб допоміжна інформація, розміщена на інформаційних стендах чи столах, за якими працюють запитувачі, не змішувалася з інформацією про подання звернень громадян;

4) надавати консультації при оформленні запитів на інформацію;

5) організувати прийом запитів таким чином, щоб запитувачам не доводилося чекати в загальних довгих чергах.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про доступ до публічної інформації» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text> .

2. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text> .

3. Відкритість та прозорість органів державної влади в контексті законодавства про доступ до публічної інформації / Івано-Франківський центр науки, інновацій та інформатизації. – Івано-Франківськ: 2012. – с. – 115.

4. Ключевський В. І. Проблеми інформатизації Херсонської області // Державна політика щодо місцевого самоврядування: стан, проблеми та перспективи: Матеріали 6-ї Всеукраїнської науково-практичної конференції (Херсон, 23 жовтня 2015 року). – Херсон: ХНТУ, 2015. – С. 75-79.

5. Рубановський К. М. Інформаційна відкритість органів місцевого самоврядування [Електронний ресурс] / К. М. Рубановський, О. П. Федорович, А. В. Дуда // Агентство з розвитку приватної ініціативи навч. посіб. для муніципальних посадовців. – 2009. URL: <http://www.arpi.org.ua/doc2/posibnyk.pdf>